

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/112/2024
Identifikačné číslo spisu:	8622201853
Dátum vydania rozhodnutia:	31.07.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8622201853.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Eriky Zajacovej v spore žalobcu: JUDr. Ľ. Q., nar. XX. XX. XXXX, I., O. XX, proti žalovanej: JUDr. L. Q., rod. M., nar. XX. XX. XXXX, A., A. XXXX/XX, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva a o návrhu žalovanej na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom Európskej únie, vedenom na bývalom Okresnom súde Svidník pod sp. zn. SK - 1C/37/2022, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 6. februára 2024 sp. zn. 3Co/40/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi voči žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k 1C/37/2022-48 zo dňa 27. februára 2023 vo výroku I. rozhodol tak, že z vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov, prikázal do výlučného vlastníctva žalovanej a) rodinný dom, súpisné číslo XXXX, postavený na parcele č. KN C 2595/2, zapísaný na LV č. XXXX, k. ú. A., b) parcelu KN C 2595/2 - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 839 m², zapísanú na LV č. XXXX, k. ú. A., c) osobné motorové vozidlo Peugeot 206 SW, EČV: A. XXX Q., d) zostatok hotovosti na účte vedenom v A., Q.. A., č. ú. XXXXXXXXXXX/XXXX, vo výške 931,69 eur a zároveň žalovanej prikázal k úhrade zostatok úveru č. XXXXXXXXXXX/XXXX vedeného v A., Q.. A. vo výške 612,68 eur. Vo výroku II. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na úplné vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sumu 70.330,17 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku III. uložil žalobcovi povinnosť nahradiť trovy štátu vo výške 12 eur a povinnosť v rovnakej výške uložil aj žalovanej vo výroku IV. rozsudku. O trovách konania rozhodol výrokom V. tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. Rozhodnutie právne zdôvodnil ust. § 148 ods. 1, § 149 ods. 1 a 3 a § 150 Občianskeho zákonníka a tiež ust. § 132 ods. 1, § 187 ods. 1 a 2, § 191 ods. 1, § 215 ods. 1 a § 232 ods. 3 Civilného sporového poriadku. Súd prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia konštatoval, že vo veci už rozhodol

rozsudkom č. k. 7C/5/2013-258 zo dňa 23. 10. 2017, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 3Co/95/2018-310 zo dňa 16. 10. 2018. V dovolacom konaní bol označený rozsudok odvolacieho súdu zrušený uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/53/2019 zo dňa 31. 03. 2020 a vec bola vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd SR vytkol odvolaciemu súdu, že vychádzal z neaktuálneho znaleckého posudku, čím došlo k nesprávnemu určeniu ceny vyporiadavanej nehnuteľnosti. Pokiaľ išlo o otázku náhrady mzdy vyplatené žalobcovi po zániku BSM, dovolací súd sa stotožnil s názorom odvolacieho súdu a uviedol, že ide o právnu otázku, ktorá už bola rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyriešená a keďže v danej veci bola žalobcovi náhrada mzdy vyplatená až po právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, nemohla byť predmetom vyporiadania BSM. Následne Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 3Co/39/2020-344 zo dňa 02. 09. 2020 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

1.2. Vykonaným dokazovaním mal súd preukázať, že strany sporu ustálili masu BSM na aktíva, medzi ktoré zaradili: rodinný dom súpisné číslo XXXX, postavený na parcele KN C 2595/2, zapísaný na LV č. XXXX, k. ú. A., parcelu KN C 2595/2 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 839 m², zapísanú na LV č. XXXX, k. ú. A., osobné motorové vozidlo Peugeot 206 SW, EČV: A. XXX Q., zostatok hotovosti na účte vedenom v A., Q..A., č. ú. XXXXXXXXXX/XXXX vo výške 931,69 eur; pasíva: zostatok úveru č. XXXXXXXXXX/XXXX vedeného v A., Q..A. vo výške 612,68 eur. Medzi stranami nebolo sporné, že cena osobného motorového vozidla zn. Peugeot 206 SW, EČV: A. XXX Q. je 2.000 eur, zostatok na účte vedenom v A., Q..A., č. ú. XXXXXXXXXX/XXXX predstavuje sumu 931,69 eur a zostatok úveru č. XXXXXXXXXX/XXXX vedeného v A., Q..A. predstavuje sumu 612,68 eur. Pri ustálení ceny nehnuteľnosti v čase vyporiadania BSM súd vychádzal z doplnenia č. 1 znaleckého posudku č. 248/2015 zo dňa 06. 10. 2022 vyhotoveného znalcom Ing. O. M., podľa ktorého je všeobecná hodnota 138.342,38 eur (všeobecná hodnota rodinného domu 112.794,38 eur + všeobecná hodnota pozemku 25.547,55 eur). Na základe toho súd prvej inštancie ustálil aktíva v celkovej výške 141.274,07 eur, pasíva v celkovej výške 612,68 eur a z toho čistú hodnotu BSM vo výške 140.661,39 eur. Strany sporu sa zhodli na spôsobe vyporiadania BSM prikázaním aktív aj pasív žalovanej. Medzi stranami bola sporná veľkosť podielov bývalých manželov, keď žalovaná navrhovala disparitu podielov tak, aby podiel žalobcu predstavoval 2/5 jeho podielu. Nebolo sporné, že pozemok strany nadobudli kúpou do BSM, avšak žalovaná žiadala určiť disparitu podielov s tvrdením, že sumu 9.000 Kčs vynaložila na kúpu pozemku zo svojho výlučného majetku. Rodičia žalovanej mali pred kúpou pozemok v osobnom užívaní, ale tento strany nadobudli kúpou do BSM, a preto súd z tohto dôvodu nepristúpil k disparite podielov, pretože by tým došlo k neprimeranému a neodôvodnenému zásahu do majetkových práv žalobcu. Disparitu podielov žalovaná žiadala aj z dôvodu alkoholizmu na strane žalobcu, ako aj z dôvodu, že pred rozvodom manželstva dňa 15. 09. 2007 opustil spoločnú domácnosť a všetka starostlivosť ostala na nej. Dôvod pre disparitu podielov súd nevzhladol s konštatovaním, že v konaní o rozvod manželstva žalovaná prezentovala svoj pozitívny vzťah k žalobcovi a k ich manželstvu, ktoré chcela zachrániť, nevedela si predstaviť život bez manžela a očakávala jeho návrat. Súd poukázal aj na to, že žalobca bol vo vzťahu k žalovanej ústretový a rozsah aktív obmedzil na štyri nesporné položky. Tvrdenia žalovanej v konaní o vyporiadanie BSM, pokiaľ ide o jej výlučnú zásluhovosť pri nadobudnutí a udržiavaní spoločných vecí, považoval súd za účelové, ktorých cieľom bolo privodiť priaznivejšie majetkové vyporiadanie na úkor žalobcu.

1.3. Žalovaná nevyvrátila tvrdenia žalobcu, že počas manželstva zarábala viac ako ona a pri výstavbe rodinného domu im finančne a materiálne pomáhali jeho rodičia. Žalovaná nespochybnila ani zásluhy žalobcu pri nadobudnutí motorového vozidla, ktoré doposiaľ užíva ona. Pokiaľ ide o investície do rodinného domu z výlučného majetku detí bývalých manželov, tieto prípadné pohľadávky tretích osôb voči BSM netvorili predmet tohto konania. Skutkové tvrdenia žalovanej o vynaložení finančných prostriedkov v jej výlučnom vlastníctve do spoločného majetku, a to pokiaľ ide o sumu 250.000 Sk po smrti otca B. M. v roku 2000 a dar zo strany matky C.G. M. v roku 1999 vo výške 100.000 Sk, súd vyhodnotil ako účelové, bez právneho významu, pretože žalovaná netvrdila, že finančné prostriedky sa vynaložili na konkrétne aktíva, ktoré tvoria predmet vyporiadania. K tvrdeniam žalovanej o tom, že žalobca si požičiaval rôzne finančné sumy, ktoré ona následne splácala, súd uviedol, že žalovaná nešpecifikovala časové a vecné súvislosti predmetných pôžičiek a hlavne ich vplyv na nadobudnutie a udržiavanie spoločných vecí a v rovnakom svetle súd vyhodnotil aj tvrdenia žalovanej o tom, že žalobca viac ako štyri roky nepracoval a holdoval alkoholu. Prípadné konanie žalobcu, ktoré mohlo negatívne

ovplyvniť spolužitie manželov (požívanie alkoholu, finančné nehody) mohli viesť k úvahe o odklone rovnosti podielov, ak by sa významným spôsobom premietli do hospodárenia so spoločným majetkom alebo do starostlivosti o rodinu.

1.4. V konaní nebola tvrdená a ani preukázaná žiadna taká skutočnosť, ktorá by mala za následok, že žalobca sa správal k veciam tvoriacim BSM nezodpovedne, alebo že s nimi nezodpovedne nakladal. Ani prechodná nezamestnanosť žalobcu a finančné nehody medzi manželmi neboli dôvodmi pre modifikáciu výšky podielov o to viac, že samotná žalovaná hodnotila ich spolužitie ako normálne. Z vykonaného dokazovania súd nevyvodil ani to, čo tvrdila žalovaná, že o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí sa zaslúžila takmer výlučne sama. Čistú hodnotu BSM súd určil na sumu 140.661,39 eur (Aktíva: rodinný dom s príslušenstvom v cene 112.794,38 eur, hodnota nehnuteľnosti 25.547,55 eur, osobné motorové vozidlo zn. Peugeot 206 SW v cene 2.000 eur, zostatok hotovosti na účte vedenom v A. A., Q..A. vo výške 931,69 eur, mínus pasíva: zostatok úveru vedený v A. A., Q..A. vo výške 612,68 eur). Podiel každého z bývalých manželov na BSM tak predstavoval 70.330,70 eur ($140\,661,39 : 2$). Žalobkyňa tak získala aktíva vo výške 141.274,07 eur a pasíva vo výške 612,68 eur. V čistom vyjadrení nadobudla majetok v hodnote 140.661,39 eur ($141.274,07 - 612,68$). Žalovaný nadobudol majetok v hodnote 0 eur. Keďže podiely oboch bývalých manželov sú rovnaké, súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi na úplné vyporiadanie BSM sumu 70.330,17 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Dôvodom opätovného rozhodovania súdu prvej inštancie o vyporiadaní BSM bolo zrušenie skoršieho rozsudku na základe dovolania žalovanej z jediného dôvodu, a to aktualizácie všeobecnej ceny nehnuteľnosti v čase vyporiadania v zmysle právneho názoru vysloveného odvolacím súdom, ktorým je súd prvej inštancie v zmysle § 391 ods. 2 CSP viazaný. Aktualizácia všeobecnej ceny nehnuteľnosti v čase vyporiadania mala dopad na celkové vyporiadanie masy BSM v zmysle zásad uvedených v § 150 Občianskeho zákonníka.

1.5. V danom spore súd v súlade s § 257 CSP nepriznal žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania vzhľadom na dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré vzhliadol v tom, že rozhodnutie o vyporiadaní BSM je v záujme oboch sporových strán, každá zo strán mohla začať konanie podaním žaloby, pričom súd v tejto veci nie je viazaný žalobným návrhom. Keďže súd vychádzal zo zákonných kritérií pre vyporiadanie BSM, konštatoval, že nie je možné uvažovať o úspechu alebo neúspechu strany v konaní.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 6. februára 2024 sp. zn. 3Co/40/2023 rozhodol tak, že rozsudok vo výroku I. zmenil tak, že z vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej, do výlučného vlastníctva žalovanej prikázal osobné motorové vozidlo Peugeot 206 SW, EČV: A. XXX Q., zostatok hotovosti na účte vedenom v A., Q..A., č. ú. XXXXXXXX/XXXX vo výške 931,69 eura, žalovanej prikázal k úhrade zostatok úveru č. XXXXXXXX/XXXX vedeného v A., Q..A. vo výške 612,68 eura. (I. výrok) Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na úplné vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sumu 70.330,17 eura do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. (II. výrok) Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť trovy štátu vo výške 12 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. (III. výrok) Žalovanej uložil povinnosť nahradiť trovy štátu vo výške 12 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. (IV. výrok) Nárok na náhradu trov konania stranám sporu nepriznal. (V. výrok) Návrh žalovanej na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnyh dvorom Európskej únie zamietol. (VI. výrok)

2.1. Odvolací súd zastával názor, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav (s výnimkou stavu vlastníctva nehnuteľností, ktoré prikázal do výlučného vlastníctva žalovanej), vykonal dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Zároveň odvolací súd neidentifikoval žiadnu vadu, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Na základe toho odvolací súd zmenil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie týkajúci sa prikázania nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalovanej, keďže tieto sú toho času vo vlastníctve tretích osôb. Na ostatných skutkových a právnych zisteniach sa ani v rámci odvolacieho konania nič nezmenilo, preto si odvolací súd osvojil náležité odôvodnenie súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkázal. V konaniach o vyporiadanie BSM je významná otázka dôkazného bremena zaťažujúca povinnosťou preukázať skutkové tvrdenia, ktoré viac ako v iných veciach budú založené na rozporných tvrdeniach bývalých bezpodielových spoluvlastníkov. Dôkazné bremeno bude zaťažovať toho z bývalých manželov, ktorý tvrdí rozhodnú skutočnosť. Ustanovenie § 150 Občianskeho zákonníka, ktoré sa týka vyporiadania BSM rozhodnutím súdu, nemá hypotézu určenú priamo právnym predpisom, ale ponecháva ju súdu, aby podľa svojej úvahy túto sám vymedzil. Pri

vyporiadani súd vychádza z toho, že podiely oboch bývalých manželov sú rovnaké. Výnimočne prichádza do úvahy odklon od tejto zásady, ale len v prípadoch, ak sa preukáže také konanie alebo nečinnosť jedného z bývalých manželov, ktoré významne ovplyvnilo manželské spolužitie a súčasne sa odzrkadlilo aj pri hospodárení so spoločným majetkom. V naznačených súvislostiach bolo potrebné rozhodnutie súdu prvej inštancie považovať za dostatočne a presvedčivo zdôvodnené. Súd prvej inštancie sa vo významnej miere zaoberal žalovanou navrhovanou disparitou podielov v jej prospech. Žalovaná nepreukázala, aby sa o nadobudnutie spoločného majetku pričinila výlučnými peňažnými prostriedkami. Súd správne nezohľadnil ani alkoholizmus zo strany žalobcu, resp. finančné nezhody z dôvodu straty zamestnania žalobcu, či opustenie spoločnej domácnosti žalobcom v roku 2007, ktoré skutočnosti podľa žalovanej vedú k disparite podielov. Svoj záver súd prvej inštancie správne odôvodnil protichodnosťou tvrdení žalovanej v rozvodovom konaní a v predmetnom konaní o vypriadenie BSM. Žalovaná sa v predmetnom konaní snažila vykresliť žalobcu v horšom svetle, čo však bolo v rozpore s jej tvrdeniami v rozvodovom konaní, v ktorom uviedla, že manželstvo chce zachrániť, lebo si nevie predstaviť život bez žalobcu. Z pochopiteľného dôvodu súd prvej inštancie vyhodnotil jej snahy ako účelové a také, ktorých cieľom bolo privodiť pre ňu priaznivejšiu pozíciu. Okrem toho súd prvej inštancie neidentifikoval konanie či nečinnosť žalovaného v takej intenzite, ktorá by sa premietla do neehospodárneho nakladania so spoločným majetkom. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/1342/2002, podľa ktorého samotná okolnosť oddeleného hospodárenia strán, hoci po dlhšiu dobu, nemusí viesť k záveru o potrebe stanovenia rozdielných podielov bývalých manželov na majetku v BSM, ak nie sú spoľahlivo zistené ďalšie okolnosti, pre ktoré sú predpoklady pre zvýhodnenie jednej zo strán oproti druhej.

2.2. Odvolacou námietkou žalovanej bolo tvrdenie, že súd prvej inštancie tým, že vychádzal z aktuálneho ocenenia nehnuteľností, porušil zákaz reformatio in peius zakotvený v čl. 16 ods. 3 CSP, z ktorého vyplýva, že podanie opravného prostriedku nemôže zhoršiť postavenie toho, kto ho podal. V danom prípade žalovaná podala dovolanie proti skoršiemu rozsudku odvolacieho súdu z dôvodu, že tento vychádzal z neaktuálnej všeobecnej hodnoty nehnuteľností. Dovolaniu žalovanej prisvedčil Najvyšší súd SR, ktorý napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil. Následne odvolací súd v intenciách dovolacieho súdu zrušil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom v ďalšom konaní došlo k zaktualizovaniu všeobecnej hodnoty nehnuteľností. Aj keď vzniknutá situácia vyznela v neprospech žalovanej, ktorá otočila rétoriku a žiadala, aby súd vychádzal z pôvodného znaleckého posudku znalca Ing. O. M. z roku 2015, v súvislosti s uvedenou námietkou žalovanej odvolací súd zdôraznil, že v súlade s § 455 CSP je po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, rovnako tak aj súd prvej inštancie. Bolo nepochybné, že súdy nižšieho stupňa sa riadili uvedeným právnym názorom Najvyššieho súdu SR. Polemika žalovanej o tom, že pri podaní dovolania nemohla mať vedomosť o neskoršom náraste cien nehnuteľností, nemala opodstatnenie. Okrem toho pri zisťovaní ceny nehnuteľnosti, ktorá tvorí predmet BSM, treba vychádzať z jej všeobecnej ceny určenej v závislosti od situácie na trhu s nehnuteľnosťami v danom mieste a čase, ku ktorému sa BSM vypriadava. Aj z tohto dôvodu nemohol súd prvej inštancie vychádzať pri stanovení hodnoty rodinného domu a príslušného pozemku zo znaleckého posudku vyhotoveného v roku 2015, ktorého autenticita bola prekonaná, ale správne vychádzal z doplnenia č. 1 znaleckého posudku č. 248/2015 zo dňa 06. 10. 2022, vyhotoveného znalcom Ing. O. M. (všeobecná hodnota rodinného domu 112.794,38 eur a všeobecná hodnota pozemku 25.547,55 eur).

2.3. Vo vzťahu k námietke žalovanej o tom, že náhrada mzdy vyplatená žalovanému po zániku manželstva, avšak za obdobie trvania manželstva, odvolací súd považoval za významné zdôrazniť právny záver dovolacieho súdu o tom, že takéto nároky, k vyplateniu ktorých došlo po zániku manželstva, netvorí masu BSM. Odvolací súd nemal dôvod pre odklon od tohto názoru Najvyššieho súdu SR a rovnako tak z tohto dôvodu nebola zistená potreba stanoviť hranice aplikácie únieho práva v kontexte otázky, ktorá by mohla prejudiciálnym spôsobom ovplyvniť rozhodnutie vo veci samej. Odvolací súd preto nevyhovел návrhu žalovanej na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom EU, a preto ho zamietol (výrok VI. rozsudku). Žalovaná súčasne namietala, že súd prvej inštancie nezohľadnil skutočnosť, že na základe dohody z roku 2019 vyplatila žalovanému časť vyrovnacieho podielu v sume 30.000 eur. Z obsahu spisu nepochybne vyplývalo, že jeho súčasťou je Dohoda o čiastočnom splnení záväzku uzavretá medzi stranami sporu dňa 16. 03. 2019, z ktorej však nevyplývalo, že žalovaná uvedenú sumu žalovanému skutočne aj uhradila. V tomto smere absentoval akýkoľvek dôkaz

preukazujúci zaplataenie istiny 30.000 eur. Bolo nepochybné, že prostredníctvom dokazovania súd zisťuje, či skutkový stav prezentovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu zodpovedá alebo nezodpovedá skutočnosti (v podstate ide fázú verifikácie skutkových tvrdení). Predmetom dokazovania je teda skutok (fakty, objektívna realita) tvrdený stranami sporu, ktorý má význam pre rozhodnutie o merite sporu. S bremenom tvrdenia je preto neodmysliteľné späť dôkazné bremeno, ktoré žalovaná v tomto smere neuniesla.

2.4. Ďalšou odvolacou námietkou žalovanej bolo tvrdenie, že súd prvej inštancie nesprávne v petite rozsudku pojal do masy BSM aj rodinný dom a pozemok, parcelu KN C 2595/2, na ktorej je rodinný dom postavený, obe zapísané na LV č. XXXX, k. ú. A., tieto prikázal do jej výlučného vlastníctva, hoci v čase rozhodovania súdu prvej inštancie boli uvedené nehnuteľnosti vo vlastníctve dcér strán sporu. Bolo nepochybné, že uvedené nehnuteľnosti previedla žalovaná na svoje dcéry darovacou zmluvou zo dňa 19. 12. 2018, t. j. po právoplatnosti skoršieho rozsudku o vyporiadaní BSM, ktorý bol následne dovolacím súdom zrušený. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že predmetom vyporiadania BSM je vyporiadanie všetkých vecí, majetkových práv, vrátane dlhov patriacich do BSM ku dňu zániku manželstva, a to aj vo vzťahu k veciam, ktoré v čase vyporiadania už nie sú v dispozícii strán sporu. Inak povedané, súd vyporiada v konaní o vyporiadaní BSM finančnú hodnotu nehnuteľnosti, a to rodinného domu a pozemku, ktoré nehnuteľnosti sú zapísané na LV č. XXXX, k. ú. A.. Preto ak súd prvej inštancie zohľadnil aktuálnu finančnú hodnotu predmetných nehnuteľností a čistú hodnotu BSM, správne uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom vyrovnania aktuálnu finančnú hodnotu BSM vo výške 70.330,17 eur. Podľa § 388 CSP odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie len z dôvodu, že nehnuteľnosti (a to rodinný dom a pozemok, parcelu č. KNC 2995, na ktorom je rodinný dom postavený) v priebehu odvolacieho konania žalovaná darovala, a preto vypustil z výroku rozsudku uvedené nehnuteľnosti v súvislosti s ich prikázaním do výlučného vlastníctva žalovanej (nakoľko uvedené nehnuteľnosti už nie sú v dispozícii strán sporu), čo znamená, že vyporiadal len finančnú hodnotu nehnuteľnosti (rodinného domu a pozemku), a preto v podstate ide o potvrdzujúci rozsudok.

2.5. O trovách celého konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP. S poukazom na charakter konania iudicium duplex odvolací súd vyhodnotil, že vyporiadanie BSM je v záujme oboch strán sporu, keď návrh na súd môže podať ktorákoľvek z nich. Preto aj úspech strán v danom spore je čiastočný a v podstate rovnaký. Preto súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala § 420 písm. f) CSP majúci za to, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovanie jej patriacich procesných práv v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces, a tiež tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení, nakoľko v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP jeho rozhodnutie záviselo od otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená.

3.1. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania vyvodzovanej z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP namietala, že prvostupňový súd do masy BSM nepočal náhradu mzdy za obdobie neplatne skončeného pracovného pomeru žalobcu u zamestnávateľa, ktorým bolo Mesto Snina. Podľa názoru dovolateľky napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, ktorá spočívala v tom, či je možné pojať do masy BSM pomernú časť náhrady mzdy žalobcu, vyplatenú mu po zrušení BSM, a to pri zohľadnení doby, za ktorú mu nárok na mzdu náležal. Odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku (bod 16.) len dvomi vetami zmienil o tom, že nároky vyplatené po zániku manželstva netvoria masu BSM. Z uvedeného dôvodu odvolací súd nevidel dôvod pre odklon od názoru Najvyššieho súdu SR a ani potrebu začatia prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom EÚ o stanovení hranice aplikácie únievého práva v kontexte nastolenej otázky. Poukázala na to, že počas celého sporu navrhovala vyplatenú náhradu mzdy zohľadniť pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov, vzhľadom na výšku tejto náhrady i s ohľadom na dobu, po ktorú náležala. Žalobcovi súdne priznaná náhrada mzdy patrila za obdobie neplatného skončenia pracovného pomeru marec 2005 až september 2011, čo je doba, počas ktorej manželstvo ešte trvalo. V tomto spore však súdy všetkých inštancií pri aplikácii tohto stanoviska pléna Najvyššieho súdu CSR bez bližšieho zdôvodnenia vyňali len tú časť, ktorá sa týka začlenenia vyplatenej a prevzatej mzdy do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nie nároku na mzdu, ktorý

nemôže byť predmetom osobného vlastníctva. Bez bližšieho zdôvodnenia však opomenuli vziať do úvahy inú časť tohto stanoviska, v ktorej sa pripustila aj možná existencia tvrdomi pri vyporiadávaní v neprospech jedného z manželov a schválenie takého postupu súdov, pri ktorom aplikujú ustanovenie § 150, tretia veta Občianskeho zákonníka. Ak už aj súdy odmietli pojať náhradu mzdy za obdobie neplatného skončenia pracovného pomeru, v ktorom manželstvo trvalo, vyplatenej žalobcovi po právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, do masy BSM, bolo nutné na uvedenú skutočnosť prihliadnuť pri vyporiadávaní spoločného majetku tak, že sa pri ňom aplikuje zásada disparity podielov. Poukázala na to, že v spore o vyporiadanie BSM sa mala posúdiť náhrada mzdy, nie mzda, čo je podstatný rozdiel. Mzdu splatnú za predchádzajúci mesiac musí totiž zamestnávateľ vyplatiť zamestnancovi najneskôr do konca nasledujúceho kalendárneho mesiaca, no náhrada mzdy v tomto prípade na základe rozsudku súdu. Pri vyporiadávaní BSM nemožno stotožňovať alebo zamieňať pojmy „mzda“ a „náhrada mzdy“. Je nepochybné, že aj mzda manželov patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pokiaľ BSM nie je zúžené; ak mzda jedného z manželov po dobu niekoľkých rokov absentovala, súd by v žiadnom prípade nemal v konaní o vyporiadanie majetku úplne ignorovať prípadnú náhradu mzdy, aj keď bola fakticky vyplatená až po právoplatnosti súdneho rozhodnutia o rozvode manželstva. Posudzovanie podľa kritéria, ktorým je deň výplaty peňažného plnenia, nemôže spôsobovať tvrdomi, ale súdy by mali obsah tohto kritéria brať ako pružné vymedzenie a každý prípad pri spravodlivom rozhodovaní o obsahu masy BSM by mali posudzovať individuálne. V každom prípade by sa však malo prihliadať k tomu, za akú dobu nárok náležal. Poukázala na to, že v predjednávanej, resp. už rozhodnutej veci, sa nejedná o peňažné plnenie za krátky čas, nejedná sa o jednorazovú odmenu či trinásty plat, ale o náhradu mzdy za niekoľkoročné obdobie (2005 - 2015) neplatného skončenia pracovného pomeru, ktorého prevažná časť zasahovala do obdobia trvania manželstva (2005 - 2012). Za uvedené obdobie bola žalobcovi vyplatená náhrada mzdy cca 40.000 eur, ktorá v sebe zahŕňala okrem istiny aj úroky z omeškania z jednotlivých mesačných splátok mzdy. Nejedná sa teda o malú sumu a rovnako tak sa nejedná o krátke obdobie, za ktoré bola náhrada mzdy vyplatená, pričom absenciu mzdy žalobcu ako manžela a otca dvoch detí pociťovala celá rodina - nielen do jeho odchodu zo spoločnej domácnosti v septembri 2007, ale aj v ďalších rokoch, počas ktorých boli deti odkázané na žalobcu výživou. Nemožno nespomenúť skutočnosť, že súdom určená výška výživného pre obe deti po odchode žalobcu zo spoločnej domácnosti zohľadňovala jeho nezamestnanosť a bola nepostačujúca. Nie je v súlade so zásadou spravodlivosti ako výsostne najdôležitejšej zásady v rámci rozhodovania súdnych sporov, a ani v súlade s princípom dobrých mravov, aby vyššie uvedené skutočnosti neboli zohľadnené pri vyporiadaní BSM, a to určením disparity podielov na tomto majetku.

3.2. Druhý dôvod dovolania sa týkal nesprávneho postupu súdu prvej inštancie, keď pri rozhodovaní o povinnosti zaplatiť žalobcovi na úplné vyporiadanie BSM finančnú protihodnotu nevzal do úvahy sumu 30.000 eur, ktorá bola uhradená v zmysle pôvodného rozsudku Okresného súdu Svidník v tejto veci sp. zn. 7C/5/2013 zo dňa 23. 10. 2017 potvrdeného rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/95/2018 zo dňa 16. 10. 2018. Odvolací súd sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie stotožnil s odôvodnením, že absentuje akýkoľvek dôkaz preukazujúci zaplatenie istiny 30.000 eur, a teda ako žalovaná neuniesla dôkazné bremeno. K započítaniu už vyplatenej sumy z nepochopiteľných dôvodov zo strany súdu nedošlo. Nesprávnym postupom súdu tak bola spôsobená situácia ad absurdum, keď by žalobca (v prípade nepodania odvolania žalovanou) disponoval právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím ako potenciálnym exekučným titulom na vymoženie peňažného nároku v exekúcii vo výške, ktorá z dôvodu čiastočného plnenia nezodpovedá skutočnosti. Obrana v exekučnom konaní by bola pre žalovanú ako povinnú značne sťažená, resp. aj nemožná, z dôvodu uvedeného v ust. § 61e a § 61k ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku (časový aspekt). Súd prvej inštancie v novom konaní vedenom pod sp. zn. 1C/37/2022 pri vyporiadaní BSM vychádzal z doplneného znaleckého posudku znalca Ing. O. M. č. 248/2015, ktorý navýšil všeobecnú hodnotu nehnuteľností (rodinného domu a pozemku) o takmer 40.000 eur oproti ich hodnote pred doplnením. Nastala tak paradoxná situácia, keď na jednej strane hodnota nehnuteľností tvoriacich masu BSM rapídne vzrástla, a na strane druhej bolo povinnosťou súdu rešpektovať základné princípy zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, osobitne čl. 16 ods. 3 o zákaze zmeny k horšiemu pre stranu, ktorá uplatnila opravný prostriedok, a to nielen v konaní o opravnom prostriedku, ale aj v ďalšom konaní. Súd, ktorý koná a rozhoduje o uplatnenom opravnom prostriedku, ale aj v nasledovnom konaní, nemôže zásadne rozhodnúť horšie, ako pre stranu, ktorá uplatnila opravný prostriedok, vyplýva z napadnutého

rozhodnutia. Princíp zákazu zmeny k horšiemu neplatí len pre konanie o opravnom prostriedku, ale aj v konaní, ktoré po ňom potenciálne nasleduje. Ak strana sporu svojím dispozičným procesným úkonom (opravným prostriedkom) požaduje revidovanie pôvodného rozhodnutia, legitímne očakáva, že v konaní o opravnom prostriedku nebude rozhodnuté pre ňu nepriaznivejšie, a to aj za cenu toho, že tým protistrana utrpí majetkovú ujmu. Táto zásada je tak prepojená s princípom legitímnych očakávaní. Mala za to, že ani nárast cien nehnuteľností, ktorý bol najvýraznejší po rozhodnutí dovolacieho súdu, nemôže mať v rámci nového rozhodovania za následok zhoršenie postavenia strany, ktorá využila svoje dispozičné oprávnenie a podala opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktoré považovala za nesprávne. Ak by sa strana, ktorá opravný prostriedok podala, nemohla spoliehať na zásadu zákazu zmeny k horšiemu, na zásadu legitímnych očakávaní alebo právnej istoty či na zákaz prekvapivých rozhodnutí, s vysokou pravdepodobnosťou by minimálne zvažovala podanie opravného prostriedku, a to aj za cenu toho, že by musela akceptovať rozhodnutie súdu (alebo iného orgánu verejnej moci), o ktorom je presvedčená, že je nesprávne. Súd by mal vychádzať z ceny nehnuteľností zistenej pôvodným znaleckým posudkom č. 248/2015. Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku nijako nereagoval na obranu týkajúcu sa povinnosti súdu riadiť sa zásadou „reformatio in peius“ vyjadrenú v čl. 16 ods. 3 Základných princípov. Odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa v bodoch 36 a 37 bolo nenáležité, stručné, všeobecné, a ako také sa javí ako svojvoľné - teda neobhájiteľné, prijaté bez opory v práve a nelegitímne. Obdobne pôsobí aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorý v bode 15. nijako nepresvedčil o dôvodoch nerešpektovania zásady zákazu zmeny k horšiemu, zásady legitímnych očakávaní alebo právnej istoty či zákazu prekvapivých rozhodnutí. Rozhodnutie súdu musí byť dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, iba vtedy majú adresáti rozhodnutia morálnu povinnosť ho rešpektovať.

3.3. S poukazom na uvedené dôvody dovolateľka navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby jej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonom stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP), v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

5. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť (vo všeobecnosti) taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie

troch znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Pretože dovolateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), a či je zachované právo dovolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

10. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávanych prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

11. K námietkam dovolateľky týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán významnými pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

12. Z obsahu dovolania vyplýva, že žalovaná namietala nepreskúmateľnosť a nedostatočnosť dôvodov odvolacieho rozhodnutia, pričom najmä poukazovala na to, súdu prvej inštancie, pri rozhodovaní o povinnosti zaplatiť žalobcovi na úplné vyporiadanie BSM finančnú protihodnotu nevzal do úvahy sumu 30.000 eur, ktorá bola uhradená v zmysle pôvodného rozsudku Okresného súdu Svidník v tejto veci sp. zn. 7C/5/2013 zo dňa 23. 10. 2017 potvrdeného rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/95/2018 zo dňa 16. 10. 2018. Odvolací súd sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie stotožnil s odôvodnením, že absentuje akýkoľvek dôkaz preukazujúci zaplatenie istiny 30.000 eur, a teda ako

žalovaná neunesla dôkazné bremeno. K započítaniu už vyplatenej sumy z nepochopiteľných dôvodov zo strany súdu nedošlo. Nesprávnym postupom súdu tak bola spôsobená situácia ad absurdum, keď by žalobca (v prípade nepodania odvolania žalovanou) disponoval právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím ako potenciálnym exekučným titulom na vymoženie peňažného nároku v exekúcii vo výške, ktorá z dôvodu čiastočného plnenia nezodpovedá skutočnosti. Obrana v exekučnom konaní by bola pre žalovanú ako povinnú značne sťažená, resp. aj nemožná, z dôvodu uvedeného v ust. § 61e a § 61k ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku (časový aspekt).

12.1. V súvislosti s predmetnou námietkou dovolateľky dovolací súd poukazuje na bod 17 rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle ktorého:

„Žalovaná súčasne namietala, že súd prvej inštancie nezohľadnil skutočnosť, že na základe dohody z roku 2019 vyplatila žalovanému časť vyrovnacieho podielu v sume 30.000 eur. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že jeho súčasťou je Dohoda o čiastočnom splnení záväzku uzavretá medzi stranami sporu dňa 16. 03. 2019, z ktorej však nevyplýva, že žalovaná uvedenú sumu žalovanému skutočne aj uhradila. V tomto smere absentuje akýkoľvek dôkaz preukazujúci zaplatenie istiny 30.000 eur. Je nepochybné, že prostredníctvom dokazovania súd zisťuje, či skutkový stav prezentovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu zodpovedá alebo nezodpovedá skutočnosti (v podstate ide fázu verifikácie skutkových tvrdení). Predmetom dokazovania je teda skutok (fakty, objektívna realita) tvrdený stranami sporu, ktorý má význam pre rozhodnutie o merite sporu. S bremenom tvrdenia je preto neodmysliteľne späté dôkazné bremeno, ktoré žalovaná v tomto smere neunesla.“

12.2. Dovolateľka ďalej namietala, že súd prvej inštancie v novom konaní vedenom pod sp. zn. 1C/37/2022 pri vyporiadaní BSM vychádzal z doplneného znaleckého posudku znalca Ing. O. M. č. 248/2015, ktorý navýšil všeobecnú hodnotu nehnuteľností (rodinného domu a pozemku) o takmer 40.000 eur oproti ich hodnote pred doplnením. Nastala tak paradoxná situácia, keď na jednej strane hodnota nehnuteľností tvoriacich masu BSM rapídne vzrástla, a na strane druhej bolo povinnosťou súdu rešpektovať základné princípy zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, osobitne čl. 16 ods. 3 o zákaze zmeny k horšiemu pre stranu, ktorá uplatnila opravný prostriedok, a to nielen v konaní o opravnom prostriedku, ale aj v ďalšom konaní. Súd, ktorý koná a rozhoduje o uplatnenom opravnom prostriedku, ale aj v nasledovnom konaní, nemôže zásadne rozhodnúť horšie, ako pre stranu, ktorá uplatnila opravný prostriedok, vyplýva z napadnutého rozhodnutia. Princíp zákazu zmeny k horšiemu neplatí len pre konanie o opravnom prostriedku, ale aj v konaní, ktoré po ňom potenciálne nasleduje. Ak strana sporu svojím dispozičným procesným úkonom (opravným prostriedkom) požaduje revidovanie pôvodného rozhodnutia, legitímne očakáva, že v konaní o opravnom prostriedku nebude rozhodnuté pre ňu nepriaznivejšie, a to aj za cenu toho, že tým protistrana utrpí majetkovú ujmu. Táto zásada je tak prepojená s princípom legitímnych očakávaní. Mala za to, že ani nárast cien nehnuteľností, ktorý bol najvýraznejší po rozhodnutí dovolacieho súdu, nemôže mať v rámci nového rozhodovania za následok zhoršenie postavenia strany, ktorá využila svoje dispozičné oprávnenie a podala opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktoré považovala za nesprávne.

12.3. Podľa § 143 Občianskeho zákonníka v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka.

12.4. Podľa § 150 Občianskeho zákonníka pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

12.5. Podľa čl. 16 ods. 3 CSP v konaní o opravnom prostriedku a v ďalšom konaní nemôže byť rozhodnuté nepriaznivejšie pre stranu, ktorá opravný prostriedok uplatnila.

12.6. Princíp procesnej úpravy obsiahnutý v článku 16 ods. 3 normuje tzv. zákaz zmeny k horšiemu (reformatio in peius). Súd konajúci a rozhodujúci o uplatnenom opravnom prostriedku nemôže zásadne rozhodnúť horšie, ako pre uplatniteľa opravného prostriedku vyplýva z napadnutého rozhodnutia.

Princíp zákazu zmeny k horšiemu neplatí len v konaní o opravnom prostriedku, ale aj v konaní, ktoré po ňom (potenciálne) nasleduje. Ak teda napríklad opravný súd zrušil rozhodnutie, ktoré sa napáda, nemožno ani v ďalšom konaní, ktoré po zrušení rozhodnutia nasleduje, rozhodnúť horšie ako v pôvodnom (opravným prostriedkom napadnutom) rozhodnutí. Uplatnenie tohto princípu vyplýva z princípu dispozičného. Dispozičný princíp je jedným z kľúčových princípov civilného procesu a prejavom zvrchovanej autonómie jedinca (subjektu). Inak povedané, ak by tento subjekt nebol uplatnil opravný prostriedok, nadobudlo by právoplatnosť rozhodnutie pre neho priaznivejšie. Ak teda svojím dispozičným procesným úkonom (opravným prostriedkom) tento subjekt požaduje revidovanie pôvodného rozhodnutia, legitímne očakáva, že v konaní o opravnom prostriedku nebude rozhodnuté preň nepriaznivejšie. Vo svojej podstate je princíp zákazu reformatio in peius derivátom princípu legitímnych očakávaní. V situáciách, keď objektívne nie je možné vyhodnotiť nepriaznivejšie účinky voči procesnej strane, nie je uplatnenie princípu zákazu reformatio in peius objektívne možné. Pôjde o situácie, keď opravný prostriedok uplatnia obe procesné strany, a preto nemožno súd stavať do pozície, že by vyhodnocoval mieru nepriaznivejších účinkov pre obe procesné strany. Z princípu rovnosti sporových strán nepochybne vyplýva vylúčenie aplikácie článku 16 ods. 3 CSP v prípadoch, keď objektívne nie je možné posúdiť „nepriaznivost“ rozhodnutia o opravnom prostriedku voči jednej z nich. Ak je teda opravný prostriedok uplatnený oboma procesnými stranami nezávisle od seba, je aplikácia princípu zákazu reformatio in peius vylúčená.

12.7. V prípade žaloby na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov súdom ide o tzv. iudicium duplex, teda konanie, v ktorom majú jeho účastníci zároveň postavenie žalobcu i žalovaného. Podaním návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa uplatňuje aj právo žalovaného na vyporiadanie tohto bezpodielového spoluvlastníctva manželov súdom. Z postavenia sporových strán, ktorí sú jeden aj druhý zároveň žalobcom a žalovaným, vyplýva aj to, že jeden bez druhého nemôže žalobou sám disponovať, pričom podaním žaloby žalobcom na vyporiadanie BSM súdom je uplatnené aj rovnaké právo žalovaného, a taktiež jeho právo na súdnu ochranu v tejto veci. Podaním žaloby na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vzniká druhej sporovej strane v prípade podania (ďalšej) žaloby na vyporiadanie tohto bezpodielového spoluvlastníctva manželov prekážka litispendencie (m. m. IV. ÚS 479/2018). Z povahy veci tak nemožno uvažovať ani o porušení zákazu reformatio in peius v zmysle čl. 16 ods. 3 CSP. (I. ÚS 650/2024, 7Cdo/274/2019).

12.8. Pokiaľ žalovaná mala za to, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku nijako nereagoval na obranu týkajúcu sa povinnosti súdu riadiť sa zásadou „reformatio in peius“ vyjadrenú v čl. 16 ods. 3 Základných princípov, pričom odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa v bodoch 36 a 37 bolo nenáležité, stručné, všeobecné, a ako také sa javilo ako svojvoľné - teda neobhájiteľné, prijaté bez opory v práve a nelegitímne, pričom odvolací súd v odôvodnení rozsudku v bode 15. nijako nepresvedčil o dôvodoch nerešpektovania zásady zákazu zmeny k horšiemu, zásady legitímnych očakávaní alebo právnej istoty či zákazu prekvapivých rozhodnutí, dovolací súd vzhľadom na namietané konštatuje, že sa odvolací súd dostatočným a zrozumiteľným spôsobom vysporiadal s predmetnými námietkami a za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad.

13. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zrejme právne úvahy odvolacieho aj okresného súdu, ktoré viedli k prijatiu konečného záveru. Súd prvej inštancie spolu s odvolacím súdom uviedli, čo je predmetom konania, aké skutočnosti tvrdili sporové strany, z ktorých vykonaných dôkazov vychádzali, ako ich vyhodnotili, jasne a zrozumiteľne vysvetlili, ktoré skutočnosti vzali za preukázané, teda z akého skutkového stavu veci vychádzali, ktoré ustanovenia zákona aplikovali a ako vec právne posúdili, a zároveň sa vysporiadali s podstatnými vyjadreniami a námietkami strán konania.

14. V reakcii na dovolacie argumenty žalovanej dovolací súd opakuje, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalovaná preto neopodstatnene namietala, že jej odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo, na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

14.1. Skutočnosť, že dovolateľka sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnila, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tak nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Žalovaná preto neopodstatnene namieta existenciu tejto vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

15. Dovolací súd nezistiac porušenie práva dovolateľky na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolanie podľa § 448 CSP zamietol.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP

16. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie.

17. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto riešenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP).

18. S súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľka namietala, že prvostupňový súd do masy BSM nepoňal náhradu mzdy za obdobie neplatne skončeného pracovného pomeru žalobcu u zamestnávateľa, ktorým bolo Mesto Snina. Podľa názoru dovolateľky napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, ktorá spočívala v tom, či je možné pojať do masy BSM pomernú časť náhrady mzdy žalobcu, vyplatenú mu po zrušení BSM, a to pri zohľadnení doby, za ktorú mu nárok na mzdu náležal.

19. Dovolací súd na základe ním vykonaného prieskumu v databáze rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho zistil, že dovolateľkou nastolená otázka ohľadne vzájomného vzťahu už riešená bola v mnohých rozhodnutiach a navyše túto právnu otázku dovolateľka nastolila, už v predchádzajúcom dovolacom konaní, v ktorom bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené. Dovolací súd preto poukazuje na bod 20 svojho rozhodnutia v danej prejednávanej veci (sp. zn 6Cdo/53/2019) opätovne uvádza, že súdna prax sa ustálila jednoznačne v názore, pričom táto rozhodovacia prax odvolacieho súdu sa v danej otázke nezmenila. Do bezpodielového spoluvlastníctva manželov patrí až vyplatená a prevzatá mzda. V prejednávanej veci sa však jednalo o mzdu vyplatenú žalobcovi až po právoplatnosti

rozsudku o rozvode manželstva, teda po zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

20. Dovolací súd potom konštatuje, že otázka nastolená žalovanou bola už zodpovedaná a odvolací súd rozhodol v súlade so zaužívanou praxou najvyšších súdnych autorít. Vzhľadom na uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že pri právnom posúdení žalovanej vymedzenej právnej otázky nedošlo zo strany odvolacieho súdu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

21. Z týchto dôvodov dovolací súd preto dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s ustanovením § 448 CSP.

22. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.